

betydelig billigere. En Kendsgerning er det, at megen Jord nu ligger hen i en daarlig Forsatning, enten fordi dens Ejer ikke har Midler til at sætte den i tilbørlig Drift, eller fordi han fattes Vilje eller Kundskaber dertil; det vilde blive afhjulpet ved fælles Drift. Andels haverne maatte da vælge en Bestyrelse og denne igen en Driftsbestyrer — kort sagt — alt maatte være indrettet efter samme System som Andelsmejerierne. Andels haverne maatte ved Aarets Udgang have Part i Overstudet i Forhold til Værdien af den Jord, hvormed de oprindeligt vare indtraadte i Fællesskabet — dog med Fradrag af de enkelte Ejendommers Prioritetsskuld, der rettest maatte overtages af den fælles Kasse. Til Andelsdriften vilde der ikke blive benyttet anden Hæftkraft end den, der var strengt fornøden til Markens Drift. Følgen var, at Parthaverne selv maatte sørge for Besordring i deres eget Vrind. Tænke vi os imidlertid Fremtidens Landbrug med Jærnbaner imellem alle Landsbyer, vilde dette ikke skabe nogen Ulempe. — Det er jo en Kendsgerning, at Andelsmejerier og Andelsflaughterier have ført til, at vi i saa Naar have mere end fordoblet vor Produktion af Smør og Flæsk — det ligger da nær at antage, at en lignende Jorddøbling vilde finde Sted, naar det hele Landbrug blev ledet paa en mere rationel Maade.

Det vil da efter Mindretallets Mening være usørbart, naar der nu skal staves Jord til Landarbejdere, at slaa Bom for en Driftsmaade, der har Fremtiden for sig. Baade vil Spørgsmaalet om Trækraft løses, og der vil ved Anvendelse af tidsvarende Maskiner kunne faas mere Udbytte af Jorden og sikres Brugerne mere Fritid. Mindretallet vil dog ikke fremtvinge en saadan Drift, der efterhaanden vil komme af sig selv, men vil holde Vejen aaben for den og begunstige den. I Overensstemmelse hermed stilles et Vædringsforslag om, at Jordlodderne i et Sogn skal være saaledes beliggende, at der kan holdes Trækraft i Fællesskab og gennemføres Fællesdrift i saa stor Udstrækning som muligt.

Bedst Lod Fællesdriften sig gennemføre,

derfor man inddrog Fideikommiserne og overdrog dem til Landarbejdere. Da nærværende Lovforslag imidlertid er fremsat som et Forsøg, bestemt til videre Udvikling efter 5 Aars Forløb, skal Mindretallet afvente den Tid og paa Grundlag af de gjorte Erfaringer eventuelt stille Forslag om Fideikommiserne Inddragning. Derimod bør man utvivlsomt straks stride til Præstegaardsjordernes Inddragning, og her kan da gøres Forsøg med Fællesdrift i temmelig stor Udstrækning. Ved at inddrage denne Jord, der i Regelen udnyttes daarligt og paastønnes lidet af Præsterne, faar Staten Evne til at staffe yderligere 10 à 15,000 Landarbejdere Jord; der kunde, hvis Landarbejderne ønskede det, staves ca. 1,000 store Fællesbrug. Her bør Fællesdrift begunstiges ved, at Staten yder uopsigelige Laan til Driftsmateriel mod en Rente af 2 pCt. Naar Mindretallet for øvrigt ikke stiller Forslag om Laan af Driftskapital til de enkelte Landarbejdere eller Landarbejder-Associationerne, kommer det af, at der foreligger Rigsdagen et andet Lovforslag, der giver Udgang hertil.

Statens aarlige Udgift ved Præstegaardsjordernes Inddragning vil ikke blive saa særdeles stor. Præsteembederne vil sikkert være vel tjente med at faa 3 pCt. aarlig af Jordens Værdi. Staten faar 2 pCt. af Husmændene. Anslaaes Værdien af Danmarks Præstegaardsjord til 40 Millioner, bliver det et aarligt Rentetab af 400,000 Kr. Dertil kommer Rentetab ved eventuelle Ullaan til Driftsmateriel, der dog næppe vil blive betydeligt.

Statens aarlige Udgift vil altsaa efter Mindretallets Forslag kun blive ca. 800,000 Kr. For denne forholdsvis ringe Sum vil der kunne staves taalelig gode Naar for 15 à 20,000 Laandarbejdere; Jorden vil sættes op i Kultur; og der vil høstes Erfaringer, baade angaaende Enkeltmandsdrift og Fællesdrift, som kan lægges til Grund for en videre Udvikling af denne Lovgivning efter 5 Aars Forløb.

Udvalgte Kommissionerne ville efter Mindretallets Forslag faa en endnu større Betydning end efter det af Regeringen forelagte. Da de skulle varetage til den ene Side Sta-